

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliæ Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

12. An sit per se peccatum non orare pro anima Patris defuncti? Et quid, si
ex permissione divina Parentis defuncti anima sibi appareat, rogetque
Sacrificia Missarum pro se offerri, vel eleemosynas, ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76432](#)

narem de peccato mortali comedentem carnes animales crudas sine necessitate, per ea qua adducit Baldellus tom. 1. lib. 2. disp. 29. num. 6. cum Fagundez de precepit. Eccles. pr. 4. lib. c. 1. num. 9. & seq. Et omnia supradicta docet etiam Machado de perfecto Confessor. tom. 1. lib. 2. part. 5. tractat. 2. docum. 2. num. 4. vbi sic ait. Quanto al pecado de gula, que se puede cometer en comer carne cruda de animales, o bever si sangre, digo que aunque algunos Doctores han querido defender, que comer brutalmente las carnes de los animales crudas, y sangrientas, a fuer de lobos, o cuervos, es pecado mortal; por el desorden contra la razon, sino es que le esca fasse el aprieto de la necesidad. Los demas comunmente enseñan lo contrario, excepto en caso, que esse redundasse en daño notable de la salud, o vida. Y venas, que entre nos errores està recibido bever la leche cruda, que sustancialmente es la sangre blanca del animal; y comer crudos los queues especialmente siendo frescos, los quales sin duda son carne liquida y en muchas partes se comen sardinas crudas y otras cosas en diversas naciones. Ita ille.

RESOL. X.

An si quis in die Veneris delectetur sensibili delectatione de esu carnium mente concepto, perinde ac si eas re ipsa comedere, peccat mortaliter? Ex p. 3. tract. 5. & Misc. 1. Ref. 5.

§. 1. Afirmatiue responderet Medina C. le refit. q. 21. & alij. Sed negatiua sententiam omnino amplectendam esse, affirmo. Dico igitur, quod delectari de rebus, politio solùm præcepto, aut voto voluntario prohibitis (non quia prohibita sunt) non esse peccatum mortaliter. Et ratio est, nam præceptum positum humanum per se non prohibet actus internos, sed solùm externos; ergo &c. Et ita docet Tannerus in part. 2. D. Thoma disp. 4. q. 8. lib. 7. n. 137. Layman in Theol. mor. lib. 1. tr. 1. c. 2. n. 9. Villalobos in summlib. 1. tr. 3. dub. 3. n. 5. Malerus in p. 2. D. Thome, q. 74. art. 10. Lessius lib. 4. c. 3. dub. 15. num. 114. & alij cum Vasquez in part. 2. disp. 1. O. c. 1.

RESOL. XI.

An comedentes, & bibentes absque necessitate, ob solam voluptatem capiandam, peccent venialiter? Ex part. 3. tr. 5. & Misc. 1. Ref. 6.

§. 1. Ponam hinc opinionem doctissimi Ioann. Sancij, ut illam studiosi legant, & iudicent; sic ita quod ait in selectis, disp. 2. n. 14. Deficiente documentum corporis, & salutis, comedete, vel bibere absque necessitate, solùm ob delectationem capiendum, scilicet ob frigiditatem potus vel suavitatem cibi, nevequam contra rationem erit; sed talis comedio, aut potio libera fit, vt appetitus naturalis suis fruatur actibus. At velle appetitum delectari suis operationibus, quae contra rationem non sunt, nullatenus peccatum est, cum scelus reperire sit impossibile, nisi contra rationem tendat operans. Dicas quo, quare contra rationem operatur edens, aut bibens, absque fame, dum alias eius, aut potus documentum salutis non inferant? Nam si ob solam cibi delectationem gula committeretur, deficiente etiam corporis documentum, peccatum etiam esset odorari res aromaticas ob solam delectationem capiendum boni odoris. Et esset scelus res inspicere pulchras ob solam delectationem, quam visus in visione capit, & esset crimen audire musicam, ob capiendum auditus delectationem. Quis autem damnet hæc?

Igitur nec gustus sensum, ex quoquod appetat cibum ob solam eius delectationem, damnari erit ras, & cui prioris erit conditionis quam alij? Ita ille, qui etiam illum vermiculum quem adducit D. Thomas 2. 2. q. 18. art. 4. Properè, laute, nimis, ardenter, studiosè; non sic absolute esse intelligentum arbitratur, sed in certis quibusdam cibis, quos ipse latius explanat, & sic ipse ait. Properè edit quis, quando tempore ieiunij ante horam comedendi fit comedio. Ardenter, quando ex modo comedendi ladiatur modestia. Laute, quando perquisitione ciborum ladiatur modestia, querens tanta follitudoine, & cura, quod in illis felicitatem esse tam ostendatur. Studiose querens cibos nimis, accuratè præparatos. Nimis, quando ex nimio cibo, & potu, damnum aduenit saluti. Hac omnia Sancius.

RESOL. XII.

An sit per se peccatum non orare pro anima patris defuncti?

Et quid si ex permissione divina parentis defuncti anima sibi appareat, rogarique Sacrificia Missarum pro se offerri, vel elemosynas aut orationes facere?

Et an teneatur filius capitum Patrem redimere ab hostiis?

Et docetur, quod si ad suspendium, vel trivem est iuste damnatus pater, & pars offensa punitionem remitteret, oblatis centum denariis, non tenetur filius ex præcepto offere prædictam quantitatem, non tenetur filius liberare parentem, licet re vera sit innocentia.

Ex quo inferior non teneri fideles ex præcepto charitatis animas fideliuum defunctorum orationibus, Missarum Sacrifícios, & aliis operibus adiungare.

Sed difficultas adhuc supereft; an ad extreham necessitatem redat filii, & parentes, cuinam teneatur filius parentibusne potius succurre, an propriis liberis?

Et an parentibus, & creditoribus ad extreum redatu, teneantur filii potius parentibus, quam creditoribus subvenire?

Et quid, quando creditor, & simul debitor ad eandem extreham necessitatem deuenierunt?

Et cur simili alij diuersi casis deducuntur pro filiis erga parentes, in aliis specialibus casibus. Ex part. 9. tr. 9. & Misc. 4. Ref. 6.1. alias 60.

§. 1. Causa est nimis practicabilis. Et affirmatiua sententiam teneri noster P. Pellicionius, vir quidem doctissimus, & cui multum debeo; nam ipse principalis impulsor fuit ut ego Opera mea Moralia Typis ederem ea selectione, & modo scribendi quo vult sum, quem postea Lectores ex eorum benignitate tantopere approbauerunt, Pater igitur Pellicionius ad propositam questionem affirmatiue responderet in Quinquagena qq. utrinqueque iuris q. 42. vbi docet, teneri filium ex vi quarti præcepti, nempe, habeas in honore parentes, anima patris in Purgatorio existentis subvenire per elemosynas, & suffragia arbitrio prudentis Confessoris: nam tenetur filius patri in corporali necessitate existenti subvenire, ut omnes Theologi, Canonistæ, & Iuristæ docent apud Expositores quarti præcepti, ergo & eo magis in necessitate spirituali. Itē tenetur filius capitum patrem redimere ab hostiis, post alios Mollesius in 1. part. summa, cap. 18. Ergo multo magis in purgatorio detentum. Accedit constitutio Regni de Officio secreti, in qua præcipitur, quod succedente fisco decedentibus ab intestato, quando nullus superest in gradu successibili, tertia pars bonorum distribuatur à Stereo pauperibus pro anima defuncti. Si fiscus id facit decedentibus ab intestato, fortius id debet facere filius erga patrem. Et in specie, quod tenetur filius hæres patris adiuvare animam patris, ergando

R. 4 eleemos

eleemosynas affirmant Saytus, & Azorius explicantes
quatum praeceptum. Saytus c. 5. in fine, Azor. c. 2. q. 8.
& 9. & facit text. notab. in l. in testamento, ibi, pios ta-
men filios debuisse manumittere, ff. de fideicom. liberta.
Arbitrium autem Confessarij resultandum est iuxta
quarantam patrimonij; non enim grauandus est fi-
lius supradictus pro liberanda anima patri à purgatorio,
Azorius d. 9. & iuxta disposita in testamento, li-
cet inualidis; nam actus nullus probat intentionem.
I. fin. ff. de rebus, & potest sufficiens coniectura voluntatis
Testatoris capi à Testamento nullo, & inualido.
Huc que Pellicionius.

2. Sed negatiuam sententiam tenet Sancius in selec-
tis, disp. 4. n. 6. quia praeceptum charitatis, & pietatis
erga parentes, solum obligat dum ipsi viuunt. Dicentem
aliquis (ait ipse) teneri me, quamvis diuitem, elargiri
centum, aut minus ducatorum eleemosynam ob libe-
randum damnatum ad suspendium ob eius mala faci-
nora, aut tritemes quem Republica non tenetur libe-
rare, imo punire, tenebor ego: Absit: iuste patitur; iu-
stam vero mortem proximi impedire nullatenus te-
neor, quod expressè docet Malderus de virtutibus, p. 5.
t. 1. dub. 15. fol. 353. Nauarrus in c. non inferenda 2. 3. q.
3. num. 24. Sæver. Charitas, n. 6. Sie licet pater meus in
purgatorio detinatur, & possim illum meis precibus,
aut eleemosynis iuicare, ad id nequaquam ex præcepto
tenebor, cum iuste ibi patiatur. Ita Sancius. Et ad au-
toritatem Azorij dicentes, peccatum filium differ-
rendo subfidiū impertiri parentibus defunctis ob le-
uem iacturam bonorum temporalium, non tamen ob
grauiem, Respondeatur, id intelligendum esse, quando
subfidiū offerre esset à parte iustum. Vel quod solum
sit debitum ex honestate quadam, non ex mortali obli-
gatione, quando à patre non esset imperatum, &
alias absque graui iactura bonorum posset filius cum
iuicare, & à purgatorio liberaretur. Quod si ex promis-
sione diuina parentis defuncti anima filio appareat, ro-
getque Missarum sacrificia, pro se offerri vel eleemo-
synas, vel orationes, licet impissimum esset illum non
iuicare, tamen contra aliquid præceptum illum actu-
rum omittendo, non arbitror: cùm à iusta pena infla-
ctione ob delicta eripere non teneat. Vnde licet ad
suspendium, vel tritemes esset iuste damnatus pater, &
pars offensa punitionem remitteret oblatum centum du-
cati, illos offerre ex præcepto non teneri filium, pro-
babile videtur, iuxta dicta ab Azorio t. 2. lib. 2. c. 5. q. 15.
in fine, dicente esse probabile, filium posse patri publice
proscripto alimenta denegare. Quamvis valde indecorum, & inhumanum esset à largitione abstine: nam,
vt supra dictum est, cuius Republica non tenetur in-
demnum seruare vitam, nec particularis licet filius, ne-
quaquam tenebitur. Nec obstat, filium teneri reue-
teri patrem, Republicam verò ad id non astringi
pari vinculo, cùm in pluribus casibus, in quibus debet
filii parentibus reuerteriam, Republica non sit
deuineta. Non obstat, inquit, hoc: nam quamvis id
verum si in præceptis affirmatiis, deficit in negati-
uis: tamen enim quod Republica non est astricta ali-
quod præceptum negativum seruare, nec etiam parti-
cularis erit obligans non omittere talis præcepti fra-
ctionem. Dixi, non omittere, nam per commisionem
tenebitur non infringere præceptum, quod seruare
Republica non astricta est; sicut malefactorem non te-
nerat Republica non occidere, & tamen teneri, &
particularis non perire, positiuè necem inferendo non
verò tenebitur positiuè iuicare ad conservationem vi-
tae; sicut damnato iuste ad mortem famis, non tenebi-
tur cibum subministrare, licet possit; nec damnatus
sumere; imo ad non ministrandum teneri centent plu-
res. Præterea nec teneri filium liberare patrem, licet
reuera esset innocens, probatum tamen esset delictum
commisum, tanquam probabile tutabuntur plurimi,

tenentes, iudicem non teneri non punire innocentem,
tanquam nocenter convicuum. Quamvis filium ad iá
teneri verissimum rear, sicut teneretur quisque libera-
re à carcere detentum iniuste ob falsam testium dispo-
sitionem, absque resistencia tamen inferenda ministris
iustitia. Vnde credendum non est Patri Dintel. 1. 1. 1. de
Purgatorio cap. 29. consenti teneri fideles ex præcepto, op.
charitatis, animas fidelium defunctorum, orationibus, misericordiis,
Missarum sacrificiis, & aliis piis operibus iuicare. Que
enim ibi congerit, solum comunicunt esse optimum
opus consilii illis fauere, & ad id exhortando esse si-
deles, non tamen criminis damnando, hoc ipsum age, que
re omittentes. Hæc omnia Sancius quem polos sequen-
tis est Ioannes Machadus de perfido Confess. 1. lib. 6.
par. 7. art. 7. docum. 1. n. 6. vbi sic ait: [Esta obligacion
que nace del respeto, amor, y obediencia, que el hijo
debe a sus padres en vida, le obliga tambien en muerte,
a enterrarle decentemente, y a cumplir si es posible,
su testamento. Si tambien este obligado a encender
a Dios a sus padres muertos, y delez las Milas pidiendo,
han dudado los Doctores, y de manera, que algunos
sienten que peca el hijo, si en esta razon fuere notable-
mente remisso. Lo contrario es mas probable, y rece-
bido y por tal lo defienden el Doctor Juan Sanchez,
porque el precepto de amar a los padres, solo obliga
mientras ellos vienen si bien no por ello deixa de obli-
gar, que es gran virtud, y muy acepta a Dios rara de-
piedad con los padres muertos. Ita ille.

3. Sed ego puto non esse recedendum ab affirmativa
sententia Patri Pellicionij, & nec admittendum puto id
quod Sancius asserit, filium non teneri alimenta praefari
patri per sententiam damnato. Dico igitur, quod
tenentur filii etiam ex complexu damnato nisi parentibus
indigentibus, & non habentibus, unde se honesta
arte, & decenti labore sustentare possint, etiam si sint
Pagani, Iudei, vel Haereticci, iure natura alimenta dare,
quod existimo dicendum cum Villalobos 2. part. 4.
diff. 6. n. 1. etiam si pater damnatus sit à iudeo vt fa-
me pereat; vel quando est pena gravissima impedita,
ne quis Titio proscripto, alimenta, aut aliquod ad vita
subfidiū impedit: nam pietas dictam videtur has
leges filium non comprehendere, nisi pater effet hostis,
aut proditor Republica. Et ita docet Fagundez in
Decalog. 10. 1. lib. 4. c. 1. n. 4. & 5. Trullench in Decalog.
tom. 1. lib. 4. c. 1. dub. 2. n. 17. & alii.

4. Sed difficultas hic obiter tractanda venit, an ad
extremam necessitatē redactis, & parentes, cui
nam teneantur filii parentibus ne potius succurrere, an
propriis liberis? Et respondeo cum Schola Thomistica
rum post D. Thomam in 2. qu. 16. art. 8. ad tertium. ut
Quod parentibus fecus extra necessitatē extreamam:
nam tunc potius filiis, quam parentibus succurrendum
est. Aliqui contrarium putant, vt Angelus verb. Filii
nn. 2. 4. & alij Jurisperit. Dicunt enim in extrema ne-
cessitate succurrendum potius esse filii, quam parentibus,
quod est probabile: id autem quod dicimus proba-
bilis, nam filii totum suum esse, & vitam, & quicquid
habent, à parentibus habent, parentes autem nihil ha-
bent à filiis præter iacula, spinas, & curas, quibus maxi-
mè anguntur, ac stimulanteur, vt eis vita remedium
querant, iuxta dictum Iacobi Genes 49. Ruben pri-
mogenitus meus, principium doloris mei: vbi princi-
pium doloris sui eum appellat, quia cum primus illius
filius esset, primò copit parentem curis stimulare cir-
ca vita illius remedium querendum.

5. Secundò quarto, an Patribus, & creditori bus ad
extremum redactis, teneantur filii potius patribus,
quam creditoribus subvenire: Et hoc de re duplex esse
potest opinio. Prima est cotum, qui docent, quando eis
debitor, & creditor simul ad extremam necessitatē de-
uenient, teneri debitores potius creditoribus suis, quam
sibi ipsi. Et ita tenent Doctores penes Azorium 1. 1.
lib. 3. 1.

lib. 12. cap. 8. quest. 5. Quia deplaci iure, ac nomine ea res creditoribus concutur, & quia res est sua, & ab eo accepta sunt; debita enim non computantur rebus debitoris, & quia est in extrema necessitate constituta; debitor autem unico tantum iure, & titulo eam potest retinere, ratione scilicet extremitate necessitatis ergo tam ipso debitore, quam parte, aut matre illius ad extremam necessitatem redactis, teneatur debitor eam rem potius creditorum reddere, quam sibi retinere, aut illa parentibus subvenire. Secunda opinio est eorum, qui dicunt teneri potius debitorem ea, re sibi, & suis parentibus subvenire in ea extrema necessitate circumstantia, quam creditoribus in eadem similiiter circumstantia existentibus. Et hanc opinionem tenet Azorius tom. 2. *inst. morali lib. 1. cap. 8. quest. 5. vers. 1.* *Se a quid se creditor.* Paludanus in 4. *distinct. 1. question. 2. art. 1. conclus. 1.* *Sotus lib. 4. de inst. quest. 7. art. 1. ad 4.* Caetanus 2. 2. *question. 6.2. art. 5. ad 4.* Tabiena verb. *Restituto. 9.4.* Et id probant, quia in extrema necessitate omnia quoad vsum tantum, non quoad dominium sunt communias. *lib. 12. §. Cum in eadem ff. ad legem Rhamiam de iact.* Fuerunt enim res a principio diuisae sib conditione redditibilitatis, ut scilicet in extrema necessitate ad suum priorem statum Communitas quoad vsum tantum redirent; unde cum vult ipsius rei in extrema necessitate factus sit communis, & alioquin magis quis patri adstringatur, quam creditori, & melior sit conditio tenoris, & possidentis: hinc fit, ut patre, & creditore ad extreman necessitatem deuenientibus, potius patri, quam creditori ea re subvenire debitor teneatur: fit etiam quod quando debitor, & creditor simul ad eam extreman necessitatem deueniunt, non teneatur debitor rem creditoru suo soluere, cum sibi potius quam illi sive teneatur, & quia possidet, & quia res in ea circumstantia, quoad vsum tantum ad priorem statum Communatis redit. Et id ego huic posteriori sententiæ tanquam probabiliori adhæreo, quicquid in contrarium afferat Toleatus lib. 4. cap. 25.

RESOL. XIII.

Quidam vir Nobilis recitabat quotidie Officium defunctorum pro animabus Purgatorij, dum tamen esset in peccato mortali, quasvis à me, an dictis anima us orationes illa prodeßent? Ex patt. 5. tr. 14. & Misc. 2. Ref. 79.

*Sup. hoc cur. 1. R*espondi affirmatiue, nixus auctoritate do-
cim cum eo.
de Soto num. 2. 14. vbi sic ait. Sed rogat curiosus, quid si non vt
Minister Ecclesie, sed v.g. laicus, Horas Canonicas, &
Orationem Dominicam dicat, nonquid si in peccato
mortali eas fundat, proderunt saltē his, pro quibus
oratio fit? Sotus putat non prodeſſe, quia ex eo quod
mon est Ecclesia Minister, non habent illæ preces aliam
viā, quam si ab eo essent factæ. Sed longè melius
prope finem, Nauarrus & Coquarras oppositum sentiunt, quia ex
eo quod Ecclesia eas instituit, eo per se sunt Deo gratio-
res, & Ecclesia quolibet suo membro Deo offer-
tivit. Ita Nauarra, licet alij etiam probabiliter con-
trarium sustineant.

RESOL. XIV.

Inſt. 1. si offert pro alio sua bona opera, an valeant eo inſcio?
Et pro intelligentia huius questionis aliqua primo ſappo-
nantur; & etiam pro acceptatione Indulgenciarum pro animabus Purgatorij.

Ei queritur, an qui ex iniuncta penitentia in confessione, aut ex alio capite habeat mandatum offerendi suffragium pro defunctori: & opus implet existens in peccato mortali, teneatur iterum implere in statu gratia?
Ex part. 11. tr. 5. & Misc. 5. Ref. 54.

*§. 1. S*uppono, ex parte eius, in cuius fauorem bona opera offeruntur, necessarium esse, quod indiget tali suffragio, & non sufficit si non indigeat, sed indigebit. Deinde opus est ut talis sit in gratia. Difficultas est, utrum necesse sit suffragium acceptari ab eo, in cuius fauorem sit? & aliqui affirmatiue respondunt, ut Nugnus in addit. ad 3. part. qu. 27. art. 4. diff. 2. & Coninch dis. 12. dub. 10. num. 47. afferentes necessarium esse ut anima Purgatorijs acceptent indulgentias, ut illis proficiat. Addit tamen ad hoc sufficere generali voluntatem, quia omnes cupiunt à pœnis per suffragia nostra liberari. Probabile tamen putat illi numerari per Angelos Custodes, quinam pro eis indulgentias lucentur, absque particulatum acceptare; utrumque sane probabile, & pium vel tamen certum. Certe non puto necessarium ita acceptari. Et ita docet Suarez dis. 5. 2. set. 7. n. 6. Cardinalis Lugo dis. 27. n. 8. in fine. Et hanc negatiuam sententiam, tam in ordine ad animas Purgatorijs, quam in ordine ad viuentes tenet Dicastillus de Sacram. tom. 2. rrat. 9. dis. 2. dub. 17. n. 239. & dis. 3. dub. 1. n. 19. quia in tali casu tam anima Purgatorijs, quam viuentes passiu se habent, ergo ad id non est necessaria scientia; quod patet ex vnu Ecclesiæ, in qua receptum est orari, & offerri suffragia pro amicis ab entibus, ipsis etiam ignorantibus. Vide Suarez dis. 3. 8. set. 7. rrat. 7.

Sed hic oritur dubium fatis practicabile, an qui ex iniuncta penitentia in confessione, aut ex alio capite habeat mandatum offerendi suffragium pro defunctori, & opus implet existens in peccato mortali, teneatur illud iterum implere in statu gratia?

Non contentiunt Autores. Negat sà verbo *Indul-*
gentia n. 2. & alij apud Bonacinanam dis. 6. q. 2. punct. 24
remissione ad alia loca.

2. Ipse vero Bonacina distinguit inter suffragia, quæ ex opere operato habent effectum, quale est sacrificium Missæ, & (ut ipse etiam ait) satisfactio Sacramentalis; item orationes false nomine Ecclesiæ; eiusmodi enim suffragia, etiam si fiant in peccato mortali, putat non esse ex obligatione repentina. Secus vero si suffragia solum ex opere operantis proficit.

3. Hanc doctrinam approbat Dicastillus, *vbi supræ*
dub. 3. num. 34. sceluso illo quod dicit de satisfactione Sacramentali: Satisfactio enim Sacramentalis, etiam si concedatur habere effectum ex opere operato, non habet illum respectu illius defunctori, pro quo offertur, sed respectu ipsius exequientium penitentiam sibi imponit; solum enim tale opus remittit ex opere operantis penitentem quod culpam remitto. Vnde quando quis habet preceptum à Confessario offerendi orationem pro anima Purgatorijs, illa penitentia imposta non est ut offerat id, quod ex opere operato præstat, sed quod ex opere operantis: quod enim præstat ex opere operatis incommunicabile est. Vnde eadem ratio est de penitentia imposta in confessione, atque de operibus, quæ solum sunt satisfactoria ex opere operantis: nam comparatione alterius, idem dicendum est de tali opere. Hac omnia Dicastillus, cui ego etiam adhæreo.

Sup. hoc fa
tom. 1. 11. 6.
lege latam
doctrinam
Ref. 15. &
triūm se-
quentium.

RESOL. XV.

An Parochus, qui nunquam, vel raro conctionem habet ad populum, peccat, etiam in sua Parochia non de-
sine